

ВОЕННА АКАДЕМИЯ „ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ”
ИНСТИТУТ ЗА ПЕРСПЕКТИВНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ
ЗА ОТБРАНАТА
НАУЧНА СЕКЦИЯ
„СТРАТЕГИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ
НА СИГУРНОСТТА И ОТБРАНАТА”

МАЙОР ВЛАДИСЛАВ СЛАВОВ

ПОДХОДИ И МЕХАНИЗМИ
НА СЛУЖБА „ВОЕННА ПОЛИЦИЯ”
ЗА ПОВИШАВАНЕ СИГУРНОСТТА
НА МНОГОНАЦИОНАЛНИ ВОЕННИ КОНТИНГЕНТИ
НА ТЕРИТОРИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

АВТОРЕФЕРАТ

ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН
„ДОКТОР”
В ОБЛАСТ НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ
9. СИГУРНОСТ И ОТБРАНА,
ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ
9.1 НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ,
НАУЧНА СПЕЦИАЛНОСТ
„ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ ИЗВЪН СФЕРАТА НА
МАТЕРИАЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО
(УПРАВЛЕНИЕ НА СИГУРНОСТТА И ОТБРАНАТА)“

НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ:
ДОЦЕНТ ДОКТОР МАКСИМ КАРЕВ

СОФИЯ, 2020

Дисертационният труд е обсъден и приет на разширен съвет на научна секция „Стратегически изследвания на сигурността и отбраната” в Института за перспективни изследвания за отбраната на Военна академия „Георги Стойков Раковски” с протокол № __/__.05.2020 г. и е предложен за защита пред научно жури.

Авторът на дисертационния труд е докторант чрез самостоятелна подготовка в научна секция „Стратегически изследвания на сигурността и отбраната” в Института за перспективни изследвания за отбраната на Военна академия „Георги Стойков Раковски”.

Дисертационният труд се състои от 180 страници

Основен текст – 175 страници

Литературни източници – 86

Таблицы – 5

Фигури – 5

Схеми – 12

Снимки – 2

Брой на публикациите по дисертацията – 3

Защитата на дисертационния труд ще се състои на 23.07.2020 г. от 14:00 часа в зала А 3 на Военна академия „Георги Стойков Раковски“.

Материалите по защитата са на разположение на интересуващите се в стая № 206 в преподавателския корпус на Военна академия „Георги Стойков Раковски“.

Рецензенти:

1. ....

2. ....

Автор: Владислав Славов Славов

Тема: Подходи и механизми на служба „Военна полиция” за повишаване сигурността на многонационални военни контингенти на територията на Република България

Отпечатан: 2020 г.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Вид на дисертационния труд

Дисертацията има характер на научноизследователски труд с формулирани работна хипотеза, цел и задачи. Обхваща: увод; основна част, включваща три глави; общи изводи; заключение; библиография/списък с използваната литература.

Актуалност на проблема

Средата за сигурност на съвременния свят е динамична, сложна и противоречива. Разнопосочните регионални и геостратегически интереси предполагат запазване на конфликтното противопоставяне, а трудностите за тяхното урегулиране остават предизвикателство пред националната и международна сигурност.

Съвременните военни конфликти са съпътствани от значителен брой цивилни жертви, което извежда на преден план въпроса не само за неутрализиране на противника, но и за защита на живота и здравето на гражданите. Необходимо е преосмисляне и преразглеждане на методите и способите за разрешаване на конфликтите. Възможното решение е съчетаването и използването на военни и полицейски способности.

От научна гледна точка задачата за осигуряване безопасност на живота на хората в различни аспекти, не се изразява в премахване на съществуващите заплахи, а на основата на научни изследвания и натрупания опит да се изработят ефективни препоръки и защита, чрез които да се постигне приемливо ниво на безопасност, т.е. ниво, с което човека, обществото, институциите и държавата могат да съществуват.

В същото време, не може да се гарантира абсолютна сигурност за отделния индивид, обществото и държавата. Security – това е приемлив риск. За да се стигне до него е необходимо да се разбере идеологията на сигурността, да се формира подходящо ниво на мислене и поведение на личността и обществото като цяло.

Страните със слаба държавност оказват съществено влияние върху формирането на стратегическата среда на сигурност. Същевременно нараства ролята на различни недържавни структури (икономически и финансови групировки, неправителствени организации, племенни обединения, радикални религиозни общности, трансгранични криминални мрежи, екстремистки групи и др.), които се опитват да влияят върху световния ред, обстановката и облика на военните действия в кризисните региони. Военните аспекти на средата на сигурност придобиват нови измерения вследствие на политическите промени в света и в Европа, разширяването на спектъра на асиметричните рискове и заплахи и намаляването на значението на някои фактори, които в миналото са влияели върху мисиите и подготовката на въоръжените сили. Заплахата от възникване на мащабен международен военен конфликт е значително

намалена, поради липсата на междублоково противопоставяне и наложилата се необходимост от взаимодействие между държавите за неутрализиране на съвременните рискове и заплахи. Продължават обаче да съществуват регионални огнища на напрежение и нестабилност, в които са ангажирани и военни ресурси.

Служба „Военна полиция” е един от най-подходящите инструменти от арсенала, с който разполагат Въоръжените сили на Република България, за ефикасно и ефективно изпълнение на задачи с цел постигане на сигурност и безопасност. В досегашната дейност на служба „Военна полиция” е на лице стремеж тя да се утвърди като част от системата за опазване на обществения ред и сигурност в страната и да се обособи като регионален лидер в Югоизточна Европа по отношение на поддържане, развитие, придобиване и използване на военнополицейски способности.

Развитието на служба „Военна полиция” е в съответствие с развитието на Въоръжените сили на Република България, участието в мисии и операции зад граница и изпълнението на международните ангажименти, поети от страната.

Актуалността на темата се обуславя на първо място от необходимостта за изясняване и разглеждане на въпросите, свързани с поддържане на съществуващите способности от служба „Военна полиция”, усъвършенстването им и придобиването на нови. С оглед на промените в международната среда, настъпили след края на „Студената война”, и присъединяването на нашата страна към Алианса в момент на неговата трансформация в структурно и функционално отношение, намерила израз в цялостната адаптация на Съюза, както и по обективни социално-исторически причини, проблематиката на така предложената тема не е изследвана в българската военна наука.

На следващо място, въпреки съществуването на подобни изследвания в другите държави членки на НАТО, както и наличието на значителна база от регламентиращи документи в тези държави, все още новите тенденции в развитието на тази част от структурата за сигурност не е анализирана с оглед на влиянието и върху увеличаване спектъра от дейности на службата във вътрешнодържавен и международен план.

Чрез изследване на налична статистика за военните контингенти, пребивавали и пребиваващи на територията на Република България би могло да се обхване цялостната картина и положение за движение на чуждите военни формирования през територията на държавата, какви рискове и дивиденти носи това за националната сигурност и с какво този процес допринася за подобряване на цялостната структура за сигурност на Република България.

Цел на дисертационния труд

Целта на дисертационния труд е разработване и предлагане на подходи и механизми за усъвършенстване на цялостната работа на служба

„Военна полиция“ и утвърждаването ѝ като специализирана структура за гарантиране на сигурността на многонационални военни контингенти при пребиваването им на територията на Република България.

В приложен план дисертационният труд е насочен към създаване на модел за тази дейността на службата, съизмерима на съвременните тенденции в тази област в страните-членки на НАТО.

Обект и предмет на дисертационния труд

Обект на изследване в дисертационния труд е служба „Военна полиция“.

Предмет на дисертационния труд – дейността на служба „Военна полиция“ за повишаване сигурността на чуждестранни или многонационални военни контингенти при пребиваването им на територията на Република България.

Основни задачи

1. Да се изследва правно-нормативната рамка за пребиваване на чуждестранни военни контингенти на територията на страната и се анализират те като обект за осигуряване от Военна полиция.

Задачата е изпълнена в първа глава.

2. Да се анализира състоянието на системата за защита на националната сигурност и ролята на Служба „Военна полиция“ в нея.

Задачата е изпълнена във втора глава.

3. Да се анализира ролята, мястото и визията на НАТО за бъдещото развитие на военнополойцеските структури.

Задачата е изпълнена в трета глава.

4. Да се проведе компютърно симулационен експеримент при използване на служба „Военна полиция“ за охрана при подготовката на наши и чуждестранни военнослужещи на територията на страната.

Задачата е изпълнена в трета глава.

5. Да се разработят препоръки за повишаване ефективността на служба „Военна полиция“ при изпълнение на задачите по охрана на чуждестранни военни контингенти на територията на Република България.

Задачата е изпълнена в трета глава.

Работна хипотеза

Подобряването на модела за дейността на служба „Военна полиция“ води до повишаване сигурността на многонационални военни контингенти на територията на Република България и в резултат се утвърждава като специализирана структура за опазване на реда и гарантиране сигурността на хората.

Методика на изследването

Методиката на изследването включва прилагането на аналитичен и концептуален подход, при който се използват методите на събиране на данни и информация от различни източници, подготовка на данни,

формиране на оценка, структурен, теоретичен анализ и синтез, логически и сравнителен анализ.

Комбинираното използване на тези методи позволява осъществяването на връзки между различните резултати и изводи, което дава възможност за всеобхватно и задълбочено изследване на дейността на служба „Военна полиция” за повишаване сигурността на многонационални военни контингенти на територията на Република България.

Период на изследването: от Освобождението на България от Османска власт до наши дни.

Ограничения

- В изследването не се прави анализ и сравнение на служба „Военна полиция с военнополицейски формирования от други държави.
- В изследването се работи само с неklasифицирана информация.

II. СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд е структуриран в съответствие с поставените цел, научноизследователски задачи, работна хипотеза, обект и предмет на изследването и отразява възприетия от автора подход към проблематиката.

Състои се от въведение, три глави с изводи към всяка от тях, заключение, списък на използваната литература (86 източника), таблици (5), фигури (5), схеми (12), снимки (2) .

Съдържание на дисертационния труд

В *Увода* е представена актуалността на разглеждания проблем, като е обоснована необходимостта от разработването на дисертационния труд. Формулирани са целта, основните задачи, работната хипотеза, методите и ограниченията, използвани при провеждането на изследването.

Първа глава. Характеристика на пребиваването на военни формирования на други страни на територията на България

В първа глава е извършено изследване на литературните източници и са анализирани историческите уроци и натрупване на характерен опит от пребиваването на чужди военни контингенти на наша територия от Освобождението до наши дни .

Изводи към първа глава

1.5.1. Извършеният исторически, правов, институционален и съвременен анализ, и рамка на понятието „Чуждестранен военен контингент“ недвусмислено показва връзката му с осигуряване и гарантиране на националната сигурност и суверенитет.

1.5.2. Грешките, допускани от българските правителства, неяснотата относно правовия статут, правата, задълженията и дисциплинарната отговорност на представителите на чуждестранни военни контингенти на територията на страната са дали своето отражение върху историческото, финансовото, икономическото и военно развитие на Република България.

1.5.2.1. Даването на разрешения за преминаване и постоянна дислокация на чуждестранни военни контингенти на територията на страната, без ясна законова регламентация, е довеждало до пряка загуба на национален суверенитет, разклащане устоите на българската държавност, обедняване на населението и рецесия в икономиката.

1.5.3. Присъединяването на България към блокова структура, имаща пред себе си задача за военно и икономическо противопоставяне с друга такава, довежда до изграждане на солидна икономическа база, която въпреки че дава усещането за относителна независимост, на практика се оказва неправилна, води до стандартизация, а не модернизация. Това насочва развитието на държавата по погрешен икономически път. Отново са на лице грешките, повтаряни от предишни правителства – неясни правила относно присъствие на ЧВК, липсата на законова база.

1.5.4. След присъединяването на Република България към НАТО и Европейския съюз сигурността на държавата не се ограничава в национални рамки, а представлява част от общите усилия на съюзниците. Рисковете и заплахите за сигурността на Република България и нейните граждани до голяма степен съвпадат или са сходни с тези, които застрашават и други страни от ЕС и Алианса.

Втора глава. Служба „Военна полиция“ в системата за защита на национална сигурност на Република България

Във втора глава последователно са разгледани въпросите, свързани с ролята и мястото на служба „Военна полиция“ в системата за сигурност и е направен анализ на литературните източници относно изграждане на система за национална сигурност, изграждане и прилагане на правно-нормативната база на служба „Военна полиция“ както и ролята и мястото на СВП в горепосочената система. Също така е разгледана проблематиката на изграждане и поддържане на военнополойски способности и прилагането им както в операции на територията на страната, така и в операции операции и мисии извън територията на страната до присъединяването на Република България към НАТО.

Изводи от втора глава

2.4.1. Динамично променящата се среда за сигурност, характеризираща се с асиметрични рискове и заплахи, възможни регионални, вътрешнодържавни, икономически, енергийни, етнически, миграционни и други кризи налагат своевременно и адекватно решаване на

редица проблеми свързани със способностите, притежавани от служба „Военна полиция”, с нейната структура, състав и взаимовръзки в системите за опазване на обществения ред и сигурност на страната.

2.4.2. Поддържането на придобитите и развитието на нови способности от служба „Военна полиция” би могло да доведе до постигане на целите на службата за опазване на реда и сигурността в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия и поддържане на оперативно съвместими военнополойцейски формирования.

2.4.3. Притежаваните от служба „Военна полиция” способности й позволяват във висока степен оперативна съвместимост с участниците в мисията и операцията. Дават й възможност да изпълнява специфични дейности, насочени към подпомагане на командирите в целия спектър на провеждане на операциите, за изпълнение на мисията и постигането на желанния краен резултат..

2.4.4. Съвместното използване на техническо и специализирано оборудване, оказване на експертна и техническа помощ между служба „Военна полиция”, службите за сигурност и обществен ред и другите държавни органи и организации, дава възможност за подобряване на взаимодействието, подобрява комуникацията между тях, в това число по-бърз обмен на информация, което спестява материални и човешки ресурси.

Трета глава. Подобряване на модела на служба „Военна полиция“ за повишаване на сигурността на чуждестранни военни контингенти на територията на Република България

Трета глава има за основна цел да отговори на въпроса как чрез подобряване на работния модел на служба „Военна полиция“ процесът по противодействие на бъдещи заплахи за националната сигурност ще отговори на повишените очаквания на обществеността. Чрез провеждане на стимулационен експеримент по непосредствен начин се доказва работната хипотеза относно използването на служба „Военна полиция” за решаване на задачите по охрана на територията на Република България, като се обосновава и доказва необходимостта от усъвършенстване на служба „Военна полиция” и утвърждаването й като специализирана структура за опазване на реда и гарантиране сигурността на хората в системата на Министерството на отбраната (Схема 3.1).

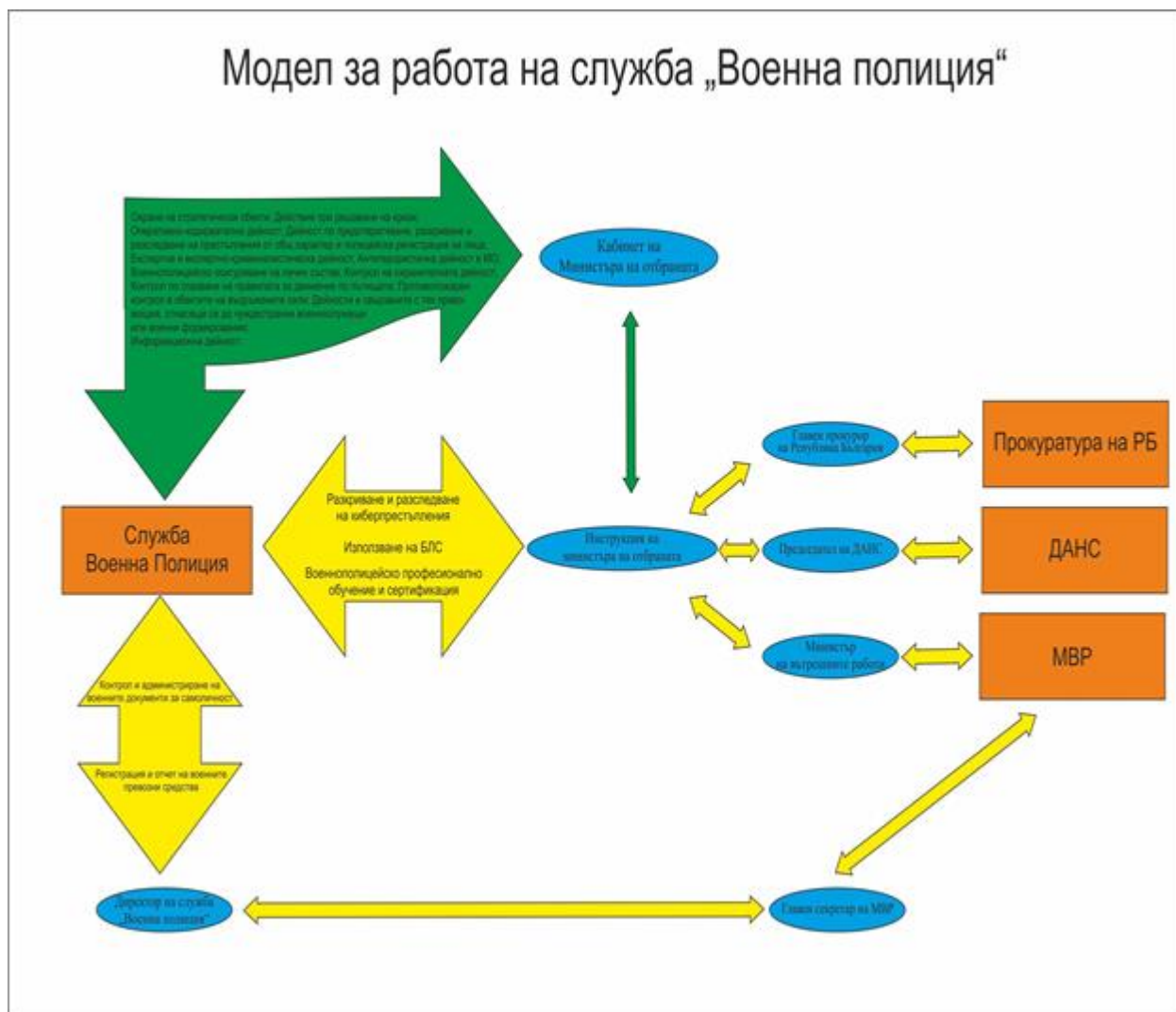

Схема 3.1. Модел за работа на служба „Военна полиция“

При анализа на ролята, мястото и изпълняваните функции и задачи на служба „Военна полиция“ се отчита текущото състояние, прави се сравнение с предишното и се очертава желаното бъдещо състояние. За придобиване на реална представа, набелязване на съответни мерки за развитието на служба „Военна полиция“ и потвърждаване или отхвърляне на работната хипотеза на изследването, е проведен симулационен експеримент.

Методическа част

Тема: Сравнителен анализ на ефективността на тактическите действия при охрана на подготовката на чуждестранни военни контингенти (ЧВК) на територията на Република България от подразделения на Българската армия и служба „Военна полиция“.

- **Актуалност:** Необходимост от извършване на задълбочен анализ на способностите, свързани с използването на подразделения от Българската армия и служба „Военна полиция“ за охрана на ЧВК и разработваната дисертация на тема „Подходи и механизми на служба

„Военна полиция” за повишаване сигурността на многонационални военни контингенти на територията на Република България”.

- **Значимост:** Резултатите от изследването са важни с оглед на факта, че същите могат да потвърдят (или отхвърлят) възможностите за изпълнение на задачи по охрана на ЧВК на територията на Република България, предоставят възможност за извършване на сравнителен анализ по отношение на резултатите от провеждането на конкретна операция в два варианта: в първия, от подразделение на Българската армия, а във втория – с използването на формиране служба „Военна полиция”.

Цел: Изследване на ефективността на тактическите действия на двете подразделения – базирайки се на задълбочен сравнителен анализ на ефективността на тактическите действия, да се верифицира научната хипотеза и да се направят изводи относно възможностите за повишаване ефективността на службата „Военна полиция”.

Задачи:

- да се проведе симулация (с използване на системата за компютърни симулации Joint Conflict and Tactical Simulation – JCATS) на провеждане на операция охрана на ПОБ „Ново село”:

- **Първи вариант** – с използване на подразделение от Българската армия;

- **Втори вариант** – с използване на формиране служба „Военна полиция”;

- да се извърши сравнителен анализ на ефективността на тактическите действия за верифициране на научната хипотеза на база на експерименталните резултати;

- да се обобщят резултатите от сравнителния анализ във форма на изводи относно възможностите за повишаване ефективността на операциите и тактическите действия за охрана на ЧВК при използване на ПОБ „Ново село” за подготовка;

- да се разработят препоръки за изработване на нов модел на служба „Военна полиция”.

Работна хипотеза:

- **антецедентна** – спечелването на подкрепата на българското общество, на местното население, при провеждане на обучение на ЧВК на ПОБ „Ново село” има решаващо значение за успеха на самия процес, приобщаването на нашата страна в семейството на Алианса;

- **консеквентна (1)** – използването на чисто военно подразделение за изпълнение на охранителни и тактически задачи, но при евентуални кризисни ситуации може да доведе до жертви и ранени сред цивилното население;

- **консеквентна (2)** – използването на формиране служба „Военна полиция” осигурява изпълнението на поставените задачи, като в същото време допринася за намаляване на щетите (смъртни случаи и

наранявания сред гражданите, а също и повреждане или унищожаване на гражданската инфраструктура).

Методология и инструментариум:

- **метод на емпиричното изследване** – провеждане на експеримент с използване на системата за компютърно моделиране и симулации Joint Conflict and Tactical Simulation (JCATS);

- **метод на сравнението** – извършване на сравнителен анализ на резултатите от проведения с JCATS експеримент.

- **критерии за успех на изследването** – получените от експеримента резултати позволяват: 1) извършването на сравнителен анализ; 2) обобщаването им във форма на изводи и 3) разработването на препоръки за повишаване сигурността на многонационални военни контингенти на територията на Република България”.

Краен научен резултат: да бъде потвърдено, че използването на военни полицаи, най-вече в ситуации, в които има наличие на цивилни граждани, осигурява изпълнението на поставените задачи, като в същото време допринася за намаляване на щетите (смъртни случаи и наранявания сред гражданите, а също и повреждане или унищожаване на гражданската инфраструктура).

Очаквани научни и приложни приноси:

- предоставяне на доказателства във вид на експериментални резултати за обективната връзка между използването на военно и военно полицейско формирование и ефективността на операциите и тактическите действия за охрана на ЧВК при използване на ПОБ „Ново село;

Провеждане на експеримента

- **Участващи страни**

- (1) сини – приятелски сили (патрул в състав един сектор от СВП; механизирани взвод от БА);

- (2) черни – местно население, сред което са налице елементи пряко агитиращи за неподчинение на местната и държавна власт, участващо в тежки нарушения на обществения ред .

Експериментът се състои в симулирано провеждане на операция по възстановяване на обществения ред и спокойствие в района на провеждане на подготовка на чуждестранен военен контингент – ПОБ „Ново село”

- експериментът е проведен посредством симулиране (с използване на системата за компютърни симулации JCATS) на инцидент, свързан с тежки нарушения на обществения ред в зоната за провеждане на операция по възстановяване на свободата на придвижване;

- експериментът е проведен в два варианта:

- Първи вариант – с използване само на смъртоносни оръжия, като участниците в подразделението за охрана са от състава на Българската армия;

- **Втори вариант** – с използване и на несмъртоносни средства, като участниците в подразделението за охрана са от състава на служба „Военна полиция“.

- **Описание на инцидента** – Възстановяване на обществения ред и спокойствие в зоната на провеждане на подготовка на чуждестранен военен контингент

- **начало 1ви вариант: 10:10 ч. на 06.12.2018 г.;**

- **край 1ви вариант: 12:17 ч. на 06.12.2018 г.;**

- **начало 2ри вариант: 09:05 ч. на 07.12.2018 г.;**

- **край 2ри вариант: 10:17 ч на 07.12.2018 г.;**

- **следене хода на операцията: ДА;**

- **използване на симулационна система: ДА;**

- **военни формирования 1ви вариант:** Батальонна бойна група на ЧВК и формирование за охрана в състав взвод от състава на БА;

- **военни формирования 2ри вариант:** Батальонна бойна група на ЧВК и формирование за охрана от състава служба „Военна полиция“;

- **местоположение:** В зоната за провеждане на учението – ПОБ „Ново село“

- **цел на симулацията:** Да се отработят въпроси, свързани с предприемане на действия за възстановяване на обществения ред и спокойствие в зоната на провеждане на учението, като по този начин се гарантира сигурността както на гражданите, така и на военнослужещите от ЧВК и БА.

Варианти за действие от страна на силите за охрана по отношение на техните правомощия и подготовка за справяне с масови безредици

- **първи вариант** – подразделението за охрана от БА получава задача за справяне със ситуация свързана с масово и тежко нарушение на обществения ред. Подразделението разполага с бордното въоръжение на БМП-тата и автомат АК-47. Личният състав на същия не е обучен за действия в горепосочената ситуация;

- **втори вариант** – подразделението за охрана от СВП получава задача за справяне със ситуация, свързана с масово и тежко нарушение на обществения ред. Подразделението разполага със следното въоръжение и техника: 4 бр. бронирани автомобили „Sand Cat“, АК – 47, пистолет Sig Sauer - P 2022, 4 бр. Пушка помпа „Benneli M4 Super 90 “ 12 Magnum с възможност за изстрелване на не смъртоносни боеприпаси; 4 бр. 40X46 мм гранатохвъргачка „ARCUS 50M3“ съответен брой гранати със сълзотворен газ и светлинно звуково въздействие, 4 бр. Taser, белезници, лични средства за защита, екипировка за действие при групови нарушения на обществения ред.

Очаквани действия

Началникът на подразделението за охрана :

- докладва в ОД на РСВП - Сливен;

- прави оценка на ситуацията и предприема подходящи мерки за осигуряване на зоната;
- предприема подходящи мерки (за контролиране на групата протестиращи и осигуряване прекратяване на груповото нарушение на обществения ред);
- докладва в ОД на РСВП - Сливен за изпълнение на задачата.

ОД на ПОБ „Ново село“:

- докладва на Директора и ОД на РСВП – Сливен, уведомява командването на ЧВК относно възникналата ситуация;
- отдава заповед на началника на подразделението за охрана да осъществи контрол над групата протестиращи и да възстанови обществения ред;
- информира местната и общинска власти за предприетите мерки във връзка с възникналата ситуация;
- има готовност за изпращане на дежурното подразделение към мястото на инцидента;
- организира взаимодействието между структурите на РСВП – Сливен и МВР (при възникнала необходимост);
- уведомява командването на ЧВК след приключване на възникналата ситуация.

В дисертацията са представени схеми и таблици в т.3.3.от глава трета(екранни снимки) от проведения симулационен експеримент, отразяващи развитието на инцидента.

Анализ на резултатите от експеримента

Целта е да се направи сравнителен анализ на проиграните варианти по отношение на резултата от проведената операция и влиянието им върху крайния резултат.

От възстановяването си до момента СВП редовно участва в охраната на ЧВК при подготовката им на територията на страната. До началото на второто десетилетие на 21ви век, операциите свързани с това не са били с висока степен на риск за служителите. Тази тенденция се обърна със започването на оперциите на НАТО срещу ислямските групировки и особено нарастна с появата на „Ислямска държава”. Необходимостта от опазване живота и здравето на гражданите, живеещи около районите свързани с подготовката на ЧВК на наша територия, националната инфраструктура, както и на личния състав от чуждестранните контингенти, извежда на преден план изпълнение на мерки и дейности, насочени към изпълнение на горепосочените задачи. В условията на провеждане на операции по охрана на райони за обучение на ЧВК, използването единствено на чисто военни подразделения с конвенционални оръжия и нямащи подготвката на служителите на СВП , не може да бъде решение на ситуация, в която горепсочените сили за охрана трябва да предотвратят навлизането в зони, забранени за цивилни лица. Доказано е, че при

наличието на цивилни, ефективни се оказват действия, провеждани от обучени военнополойцейски сили, екипирани и тактически подготвени за демонстрация на сила, използване на несмъртоносни средства и боеприпаси, които дават възможност за разпръскване на тълпи или за принуждаване на цивилните да напуснат определена зона с минимален брой пострадали.

Какво показва анализа от проведения експеримент при сравнение на двата варианта: първия с използване на охранително подразделение от БА необучено за действия при потушаване на масови нарушения на обществения ред и имащо на въоръжение стрелково (смъртоносно) оръжие, а втория с наличието на охранително подразделение от СВП, обучено за действия при потушаване на масови нарушения на обществения ред и разполагащо и на несмъртоносни средства.

На първо място следва да се отбележи, че проведеният експеримент дава възможност да се демонстрира потенциала както на охранително подразделение от БА, така и охранително подразделение от СВП по отношение на възможностите за изпълнението на задачата, която и при двата варианта е една и съща – да се осигури реда и спокойствието в зоната за отговорност.

И при двата варианта задачата е изпълнена и целта е постигната, но трябва да е ясно, че става въпрос не за военна задача и военна цел, а за изпълнение на чисто военнополойцейски функции, разпоредени на СВП чрез Закона за военната полиция. Следователно, ако анализът е повърхностен би ни довел до извода, че използването както на военни, така и на военнополойцейски формирования води до едни и същи резултати. Такъв извод може и да е верен, но не би трябвало анализът да се ограничава само до това, дали са изпълнени поставените военни цели.

Анализът на проведения експеримент би трябвало да даде отговор на въпроса дали успехът при изпълнението на задачата в двата варианта е равнозначен, като се направи сравнение и между следните елементи:

- какъв е броят на пострадалите сред служителите на БА и СВП и сред цивилното население при двата варианта, каква е кривата на нарастване на риска и по какъв начин е използвано въоръжението и тактическите прийоми;

- какъв е отзвукът на операцията в единия и другия случай върху репутацията на силите за охрана, в частност Република България като страна-домакин и върху местното население.

При определяне броя на пострадалите, резултатите от експеримента показват, че използването на чисто военно подразделение, необучено за действие в горепосочената ситуация, води не само до ранени, а и до смъртни случаи както сред военнослужещите, така и сред цивилните, докато с използването на обучено военнополойцейско подразделение, въоръжено с несмъртоносни средства не се наблюдават пострадали и от двете страни, като конфликтната ситуация, чрез използване на оперативни

методи времеви е решена много по-бързо. Един такъв резултат следва да покаже, че за изпълнение на задачи по охрана на ЧВК на територията на страната, и най-вече когато има възможност за прояви на групово нарушение на обществения ред от цивилни граждани, използването на обучени и законово осигурени военнополойейски сили води до изпълнение на поставените задачи, като свежда до минимум броя на пострадалите и има потенциала да изключи напълно вероятността от смъртни случаи.

На следващо място, при анализиране отражението на действията по охрана на зоната за отговорност, то може да се разгледа в няколко аспекта: върху репутацията на страната-домакин, върху нагласите на местното население спрямо силите на ЧВК и в частност, военнослужещите от БА и СВП върху международната общност. Несъмнено наличието на жертви и пострадали ще се отрази негативно както на репутацията на страната-домакин, така и на международната организация или държава под чието командване се намира военния контингент, обучаващ се на наша територия. В резултат на това, силно намалява подкрепата на международната общност Република България, като страна, предоставяща съоръжения за подготовка на контингенти на местното население към силите на БА и в частност МО. Случаите, в които силите за охрана са били необучени и законово подготвени за провеждане на подобни мероприятия и са използвали прекомерна сила, довела до жертви и наранявания сред цивилните граждани, допринасят за увеличаване на скептицизма сред гражданското общество по отношение на членството на Република България в НАТО, до засилване на настроения, свързани с прокарване на политика на чужда държава, неотговаряща на националните интереси на Република България. Това на свой ред довежда до затруднения и невъзможност за използване на съвместните съоръжения за подготовка на наша територия. Посочените фактори могат да доведат до кумулативен ефект, в резултат на който да възникнат сериозни затруднения и проблеми при провеждане на политика, осигуряваща спокойствие и просперитет на гражданското общество.

Направеният анализ позволява да се направи твърдението, че работната хипотеза на експеримента е доказана, а именно:

Антецедентна хипотеза – спечелването на подкрепата и положителното отношение на българското общество и на местното население при охраната на ЧВК на територията на Република България има решаващо значение за имиджа на нашата държава като сигурен съюзник и надежден партньор в Алианса, като един от факторите за постигането на тази цел е непрекъснато демонстриране на практически стремеж за намаляването и минимизиране на факторите, водещи до увреждане интереса на гражданите (смъртни случаи и наранявания сред цивилните граждани, а също и повреждане или унищожаване на гражданска инфраструктура);

Консеквентна хипотеза (1) – използването на чисто военно подразделение, нямащо законова защита и необучено за действия при масови нарушения на обществения ред, използващо само конвенционално оръжие, осигурява изпълнението на поставените задачи, но при наличието на масови безредици с участието на цивилни граждани, може да доведе до жертви и ранени както от страна на военнослужещите, така и от страна награжданите.

Консеквентна хипотеза (2) – използването на СВП при изпълнение на задачи, гарантиращи сигурността при провеждане обучение на ЧВК на наша територия, най-вече поради наличието на законова основа и провеждани целенасочени мероприятия в тази насока, в ситуации, в които възниква масово нарушение на обществения ред, свързано с рязка ескалация на напрежението и наличие на цивилни граждани, осигурява изпълнението на поставените задачи, като в същото време допринася за минимизиране на факторите, водещи до увреждане интереса на гражданите (смъртни случаи и наранявания сред гражданите, а също и повреждане или унищожаване на цивилната инфраструктура).

3.4. Препоръки за повишаване ефективността на СВП при изпълнение на задачите по охрана на ЧВК на територията на Република България

Политики

Предимствата, които предлага служба „Военна полиция“ като специализирана структура и мултифункционален инструмент, предопределят предприемането на поредица от последователни, обосновани и адекватни действия от участници на почти всяко ниво, за да се гарантира успешното им използване в службата като гарант за реда и сигурността на съвместните съоръжения на наша територия. Обхватът на тези действия е от политически инициативи до партньорства със сродни структури и служби, както на национално ниво така и в коалиционен и международен формат.

За да се впише СВП успешно в провеждането на целия комплекс от дейности и мероприятия, водещи до повишаване сигурността на ЧВК и районите за тяхната подготовка, е необходимо да се предприемат конкретни стъпки, с които да се постави основата на национална политика в това отношение. На първо място трябва да се постигне консенсус между ръководството на МО, в частност правителството на Република България, отговорни за националната сигурност (военни и цивилни) и гражданското общество, относно бъдещето на нашата държава като страна домакин, предлагаща бази и съвместни съоръжения за всестранна подготовка на ЧВК. Необходимостта да се поддържа непрекъснато общественото доверие от една страна и ограничените ресурси от друга изискват прилагането на балансиран подход в преследването на горепосочената идея. Необходимостта от добре обучени, законово обезпечени и функционално

обезпечени и мотивирани военни полицаи са предпоставка за избягване на конфликтни ситуации като посочената в експеримента.

На следващо място трябва да се гарантира, че ролята на СВП е адекватно залегнала в документите, касаещи националната сигурност, а също така са предвидени и необходимите финансови средства. Време е да бъде осъзната ролята на службата като гарант и инструмент за опазване на законността в структурите на МО и БА. Поддръжката на най-високо политическо и военно ниво относно дейността на служба „Военна полиция“ е необходима за да бъдат подкрепени усилията, които следва да бъдат насочени основно в две направления.

Първо, необходимо е да се гарантира възможността за придобиване, изграждане и поддържане на военнополицейски способности, водещи до подпомагане ежедневната дейност на Въоръжените сили,

Второ, да бъдат разработени подходящи тактики, техники и процедури за тяхното използване.

Законодателство

Възможността за придобиване, изграждане и поддържане на военнополицейски способности е свързана с определени правни предизвикателства. На първо място, нормативните документи, касаещи тези въпроси, следва да са в съответствие с международните стандарти. Второ, следва да се отбележи, че основополагащите документи, които определят тяхното развитие, са Законът за военната полиция, Правилника за прилагане на закона за военната полиция. Това са документи, които подлежат на развитие и актуализиране с оглед на това да отразяват адекватно промените в средата на сигурност. Ето защо е необходимо идеите, посочени в тази разработка, да бъдат заложени именно тук, като предпоставка за тяхното практическо реализиране през следващите няколко години.

Доктрини

Референтни документи послужили за разработване на Доктрина за Военната полиция НП – 3.16 са :

1. Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България.
2. Закон за военната полиция.
3. Доктрина на въоръжените сили на Република България (НП-01).
4. Доктрина за провеждане на операции (НП-3).
5. Ръководство за развитие на националните концептуални и доктринални документи на въоръжените сили (2011 г.).
6. STANAG 2296 (AJP-3.2.3.3.) Allied Joint Doctrine for Military Police.
7. STANAG 2226 (ATP-3.7.2) NATO Military Police Guidance and Procedures.
8. STANAG 2085 NATO Combined Military Police (NCMP).

Приетата през 2016 г. Доктрина за Военната полиция, подпомага процеса на планиране и провеждане на операции на всички нива с цел

ефективното използване на военнополіцейските способности в операциите за постигане единство на усилията на съвместните сили при изпълнение на поставените задачи.

Самото приемане на документа се оценява като успех за служба „Военна полиция“. Към днешно време, доктриналният документ се нуждае от преглед, който е предвиден да се извърши през 2020 година. С оглед на изминали период документът следва да бъде променен в разделите, касаещи придобиването на нови военнополіцейски способности за оперативно-издирвателна и охранителна дейност.

3.5. Изводи от трета глава:

3.5.1. Проведеният симулационен експеримент по непосредствен начин доказва застъпеното в работната хипотеза твърдение относно използването на ЧВК за решаване на задачите по охрана на територията на Република България. Доказана е необходимостта от актуализиране на правнонормативната база, касаеща бъдещото развитие на служба „Военна полиция“. Една от непосредствените практическите стъпки в тази посока би могла да бъде разработването на тактики, техники и процедури за използването на наличните в службата сили за справяне с последствията при използване на несмъртоносни средства, както и използване на силите на СВП при провеждане на съвместни действия с органите на МВР при непосредствена работа на терен.

3.5.2. На база на проведеното изследване може да бъде направен обоснован извод, че законосъобразното и целенасочено използване на кадровия капацитет и функционален ресурс на служба „Военна полиция“, при решаване на специфични задачи за осъществяване на сигурността на чужди военни контингенти на територията на Република България, изисква промяна на съществуващите подходи и механизми. Усъвършенстването на съществуващата законова база, касаеща оперативно-издирвателната и контролно-охранителна дейност ще допринесе за възможността свеждане до минимум възникването на ситуации и инциденти свързани с масови нарушения на правовия и обществен ред, водещи до нараняване или загуба на живот от военнослужещи и/или цивилни лица, както и от нанасяне на щети върху критичната или държавна (обществена) инфраструктура.

3.5.3. Резултатите от експеримента могат да бъдат използвани като доказателствен и фактологичен материал в теоретични разработки, свързани с обучението на подразделения от Българската армия, в използването на несмъртоносно въоръжение, подготвящи се за изпълнение на мисии зад граница, чрез използване на тактики, техники и процедури при противодействие на масови нарушения на обществения ред с участието на цивилни лица.

3.5.4. При провеждането на експеримента не се дава възможност за изследване на последствията от използване на несмъртоносните средства върху цивилната и военната инфраструктура, както и върху околната

среда. Това би могло да се разглежда като възможна насока за по-нататъшни изследвания в областта на несмъртоносните средства и тяхното въздействие.

ИЗВОДИ

1. Общи изводи:

1.1. Извършеният исторически преглед относно статута на представителите на ЧВК на територията на страната свидетелства за последствията върху историческото, финансовото, икономическото и военно развитие на Република България. Даването на разрешения за преминаване и постоянна дислокация на ЧВК на територията на страната, без ясна законова рамка и формулировка, е довеждало до пряка загуба на национален суверенитет, разклащане устоите на българската държавност, обедняване на населението и рецесия в икономиката..

1.2. Присъединяването към блокова структура създава усещането за относителна независимост. Въпреки изграждането на относително стабилна икономика, поради грешки, повтаряни от предходни правителства, остават неясни правилата, както и липсата на законова база относно присъствие на ЧВК на територията на страната.

1.3. След присъединяването на Република България към НАТО и Европейския съюз, сигурността на държавата вече е и част от общите усилия на съюзниците. Рисковете и заплахите за сигурността на Република България и нейните граждани се отнасят за други страни от ЕС и Алианса.

1.4. Динамично променящата се среда за сигурност, която се характеризира с асиметрични рискове и заплахи, възможни регионални, вътрешнодържавни, икономически, енергийни, етнически, миграционни и други кризи изискват тяхното своевременно и адекватно решаване при съвместни действия на държавните институции от всички нива, в това число и служба „Военна полиция”.

1.5. Поддържането на придобитите и развитието на нови способности от служба „Военна полиция” би могло да доведе до постигане на целите на службата за опазване на реда и сигурността в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия и поддържане на оперативно съвместими военнополицейски формирания със службите за сигурност и обществен ред и другите държавни органи и организации, което води до подобряване на комуникацията, взаимодействието, спестява материални ресурси и персонал.

1.6. Проведеният симулационен експеримент по непосредствен начин доказва работната хипотеза относно използването на служба „Военна полиция” за решаване на задачите по охрана на територията на Република България. Законосъобразното и целенасочено използване на кадровия капацитет и функционален ресурс на СВП при решаване на специфични задачи, изисква промяна на съществуващите подходи и механизми.

Подобряването на законова база, касаеща оперативно-издирвателната и контролно-охранителна дейност би допринесло за свеждане до минимум възникването на ситуации и инциденти, свързани с масови нарушения на правския и обществен ред, водещи до нараняване или загуба на живот от военнослужещи и/или цивилни лица, както и от нанасяне на щети върху критичната/държавна инфраструктура.

1.7. Получените резултати от проведеното изследване относно подходите и механизмите на служба „Военна полиция“ за повишаване сигурността на многонационални военни контингенти на територията на Република България потвърждават работната хипотеза, като обосновават и доказват необходимостта от усъвършенстване на цялостната работа на служба „Военна полиция“ и утвърждаването ѝ като специализирана структура за опазване на реда и гарантиране сигурността на хората в системата на Министерството на отбраната.

1.8. Резултатите от симулационния експеримент могат да бъдат използвани в теоретични разработки, свързани с обучението на подразделения от Българската армия, подготвящи се за изпълнение на мисии зад граница, чрез използване на тактики, техники и процедури при противодействие на масови нарушения на обществения ред с участието на цивилни лица.

2. Научните приноси на дисертацията се изразяват в следното:

2.1. Проведено е задълбочено теоретично изследване относно пребиваването на чуждестранни военни контингенти на територията на страната от началото на Втората световна война до днес.

2.2. Чрез анализ на литературни източници по проблема в исторически аспект са проследени създаването и развитието на военната полиция в България от 1877 г. до наши дни.

2.3. Чрез сравнителен анализ е доказано, че служба „Военна полиция“ изпълнява по-ефективно задачи, свързани с охраната и сигурността на многонационални военни контингенти на територията на Република България, сравнение с подразделения от Българската армия.

3. Научноприложни приноси на дисертацията:

3.1. Предложен е описателен модел за действие на служба „Военна полиция“ и пътища за неговата промяна.

3.2. Получени са резултати, които потвърждават по-голямата ефективност и безопасност при изпълнение на задачи от служба „Военна полиция“ по охраната и сигурността на многонационални военни контингенти на територията на Република България.

3.3. Предложени са препоръки от политически и законодателен характер за повишаване на институционалната и функционална ефективност на служба „Военна полиция“ и утвърждаването ѝ като специализирана структура за опазване на реда и гарантиране сигурността на хората в системата на Министерството на отбраната.

Резултатите от проведеното изследване могат да послужат за развитието на държавната политика и нормативната уредба в системата за защита на националната сигурност и в частност на дейността на специализираните служби от сектора за сигурност и обществен ред. Ефектът от тяхното приложение би се засилил, ако продължи търсенето на нови подходи за усъвършенстване на дейностите по осигуряване на сигурността на въоръжените сили и на страните-членки на НАТО в духа на модерните постижения на науката и поуките от практиката и реално отчитане на съвременните предизвикателства, които стоят пред тях.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Днес служба „Военна полиция“ извършва своята дейност в среда на сигурност, която се характеризира с нарастваща динамика, ускоряване и усложняване на дестабилизиращите процеси и все по-трудно идентифициране на произхода и обхвата на заплахите и рисковете. Свидетели сме на многобройни нетрадиционни заплахи и предизвикателства. Реализирайки се в пространството и времето те оказват въздействие не само на отделни региони и държави, а генерират различни рискове и негативни последици в глобален мащаб. Въпреки многообразието от рискове и заплахи, могат да се определят няколко ключови фактори, способстващи за формиране на стратегическата среда, а от там и на правилното използване на специфичните възможности на СДВП:

- глобализацията;
- асиметричните и транснационални рискове и заплахи;
- процесите на евро-атлантическа и европейска интеграция;
- регионалната нестабилност и миграционните потоци;
- тероризмът в различните му проявления;
- усилията на международната общност за превенция на заплахите и бързо реагиране, в случай на тяхното проявление.

От военна гледна точка за сигурността в нашия регион основно влияние оказват продължилите през последните няколко години конфликти в Близкия изток (Сирия, Ирак) и Централна Азия (Афганистан), дейността на организацията „Ислямска държава“ и други терористични групировки, както и зоните с напрежение в Кавказ, Приднестровието, Украйна и Западните Балкани. Пряко следствие от тези проблемни райони е процеса на масова миграция към Европейския съюз и произтичащите от това рискове и заплахи. Многобройните потоци от бежанци и нелегални мигранти от Близкия изток, Африка и други кризисни райони към Европа крие голям риск и представлява реална възможност за анонимно проникване и усядане на лица, съпричастни към терористична дейност.

Бежанската и имиграционната криза в Европа притежава също така и допълнителни притеснителни аспекти, които водят до задълбочаване на

проблема на европейския континент. Тя засяга едновременно културите, икономиките, обществата и моделите на съжителство, предизвиква основателни и въображаеми страхове, усилва чувството на несигурност. Всичко това усложнява още повече намирането на общи дефиниции на проблемите, съгласие за обхвата на нужните промени и за самия инструментариум за справяне с тях. В този смисъл, сегашната криза на Европейския съюз може да се окаже наистина фундаментална. На преден план излиза факторът „културна чувствителност“, пряко свързан със сигурността и мултикултурните взаимоотношения. Това налага извода, че в новата среда на сигурност може да се наложи продължително и целенасочено взаимодействие с други култури от страна на споделяната от България и тази на нейните съюзници.

Наред с бежанската криза, тероризмът остава най-сериозното предизвикателство пред сигурността на гражданите и държавите не само в региона, но и в световен мащаб. В съвременния глобализиращ се свят терористичните организации и техните заплахи са едновременно общо предизвикателство за международната сигурност, но и конкретен риск за всяко едно общество. Последните атентати в големи европейски столици показват, че западните европейски държави и техните общества, които разполагат с най-високо ниво на сигурност и са изградили системи за превенция и предотвратяване на терористични заплахи, са едни от най-уязвимите от този тип атаки. Действията на единични атентатори и масови убийци по улиците на големите градове, процесите на саморадикализиране или активиране в изпълнение на призивите на радикални водачи, даващи команда в интернет да се извършват самоубийствени атентати срещу цивилни хора по улиците и на обществени места, не е лесно нито да се предвидят, нито да се предотвратят. Мигрантската криза и трудността да се контролират действията на радикализираните се граждани, които извършват или са склонни да извършат терористични действия, доведоха до силно разклащане на устоите на сигурността в Европа и до появата на масови страхове от тероризъм.

Всичко това, заедно с икономическите проблеми, социалното неравенство, въоръжените конфликти, демографският натиск и природните бедствия могат да доведат до още по-засилена миграция. Това води до натиск върху институционалния и финансов капацитет както на отделни държави, така и на международни организации и може да предизвика повишаване на антиимигрантските настроения и доминиране на националистическите и ксенофобски политически тенденции, което би упражнило дестабилизиращ ефект върху средата на сигурност.

Процесът на глобализация продължава да бъде основният фактор на влияние върху геополитическите тенденции, с отражение върху разпределението на властови ресурс между отделните държави. В тази връзка, транснационалните и недържавните участници продължават да имат сериозно отражение върху средата на сигурност. В икономически

аспект се запазват тенденциите, произтичащи от неравномерния растеж на икономиките на отделните държави. Въздействие оказва нарастващото неравенство в световен мащаб, увеличаването на социалните различия между отделните групи от населението, незачитането на социалните и човешки права и неефективната борба срещу бедността и безработицата.

Киберпространството все повече се използва като поле за противопоставяне и налагане на политически и икономически интереси. Сравнително ниската себестойност на кибератаките в сравнение с конвенционалните ги прави по-лесно достъпни и предпочитани. Това предоставя благоприятна почва за разпространение на дезинформация и радикални идеологии.

Трансграничната престъпност продължава да генерира както огромни икономически загуби, така и сериозна заплаха за сигурността едновременно на отделни държави и на цели региони. Криминалните мрежи продължават да разширяват обхвата на своите дейности, което води до мултиплициране на заплахите с деструктивни резултати във всички сфери на общественото развитие.

Мрежовият характер на организацията и способите на действие на международния тероризъм, взаимодействието му с трансграничната престъпност, в комбинация с нарастващата мобилност на хора, стоки и информация, както и киберпрестъпленията затрудняват възможностите на държавите за превантивно противодействие.

Хибридните заплахи са не по-малка опасност, която оказва все по-негативно въздействие върху националната и съюзната сигурност, като в този контекст се размива границата между състоянието на класически познатата война и мира. Само военният инструмент е недостатъчен за справяне с хибридните заплахи. Затова ще нараства необходимостта от ефективно взаимодействие между институциите от целия сектор за сигурност както на национално, така и на международно ниво. Утвърждаването на всеобхватния подход към сигурността е без алтернатива.

Значението на енергийната сигурност има ключово значение в дългосрочна перспектива и ролята на държавите, източници на ресурси нараства и ще се използва за упражняване на влияние върху световната икономика и политика. Съревнованието за достъп до ресурси и усвояването им се превръща в потенциален източник на конфликти, а нарастващата зависимост от доставките им прави световните икономики все по-уязвими на потенциални кибер или физически атаки към енергопреносната инфраструктура.

Бързо настъпващите климатични промени и свързаните с тях природни бедствия като масови засушавания и наводнения все повече се превръщат във фактор със съществено влияние върху средата на сигурност. Такъв фактор е и рискът от епидемии и пандемии.

Гореизброените фактори довеждат до това, международната общност все по-често да се ангажира в решаването на глобални проблеми, като: конфликти между държавите, насилие и нарушения на правата на човека, бедност, инфекциозни болести и замърсяване на околната среда, глобалното затопляне и промяна на климата, разпространението на ядрени, радиологически, химически и биологически оръжия, тероризъм и транснационална организирана престъпност, миграция на населението и др. Съвременната оперативна среда налага използване на съвместни и многонационални сили. СВП притежава способности, които ѝ позволяват решаване на оперативни задачи както самостоятелно, така и с други участници за противодействие на горепосочените проблеми.

В тази връзка, във военно-политически план, основен фактор за сигурността остава НАТО. Алиансът разполага с добре развити военни способности и военна мощ, чиято правна основа осигурява възможността за помощ на страна-членка, засегната от военен конфликт. Политиката на Русия в Черноморския регион, който запазва конфликтния си заряд и Югоизточна Европа също оказва съществено влияние върху сигурността и стратегическата среда в региони, прилежащи непосредствено към границите на Европейския съюз и НАТО. На СВП могат да се поставят задачи за сътрудничество и обмен на информация с други полицейски организации (международни, на страната-домакин и др.) с цел противодействие, възпиране и минимизиране на възможните конфликтни ситуации. Изпълнението на този тип дейности подпомага дейността на НАТО относно разкриване на потенциалните заплахи, идентифициране на характеристиките на средата за провеждане на операцията и навременната ситуационна осведоменост.

Регионът на Близкия изток и Северна Африка продължава да се характеризира със значителна нестабилност, в резултат на множеството неразрешени комплексни проблеми. В редица страни се запазват кризисните и конфликтни процеси, междурелигиозното и етническо противопоставяне и дискриминация. В засегнатите от конфликти държави дейностите по възстановяване на държавността и подобряване на социално-икономическото положение се осъществяват бавно. Кризисната ситуация в Афганистан продължава да генерира несигурност, както в регионален, така и в световен мащаб. Войната в Сирия също генерира траен конфликтен потенциал.

В района на Югоизточна Европа и по-специално на Западните Балкани, продължават процесите, генериращи напрежение с дълготрайно отражение върху средата на сигурност. То е основано както на религиозни, така и на етнически, културни, исторически и икономически различия. И тук факторът „културна чувствителност“ е от ключово значение. Единствено евроатлантическата перспектива би могла да доведе до стабилност и напредък в този регион в дългосрочен хоризонт.

Развитието на процесите в Черноморския и Кавказкия регион, в Централна Азия, в Близкия и Средния изток и в Северна Африка, в Западните Балкани и съседни на държавата ни страни въздейства на стратегическата среда и върху националната сигурност на Република България. Перспективите за гарантиране на националната ни сигурност са свързани с членството в НАТО и Европейския съюз, които играят ключова роля за поддържането на стабилност в световен мащаб.

Комплексните и променящи се предизвикателства в стратегическата среда налагат необходимостта от поддържане и развитие на отбранителни способности адекватни на средата на сигурност и източниците на заплахи. Необходимо е всестранно интегрирано използване на всички военни и невоенни инструменти, преодоляване на статичния подход и подобряване на взаимодействието между всички структури от сектора за сигурност, чрез които да се постигнат желаните резултати. Базираният на ефективността и взаимодействието подход би трябвало да се фокусира върху постигането на крайната цел през всички фази – от предкризисната ситуация, през високо интензивния ѝ етап, до постконфликтните действия.

Като резултат от изследването, може да се направи извода, че служба „Военна полиция“ е в състояние да действа в среда, характеризираща се с динамизъм и нарастваща непредвидимост. За предотвратяване на рисковете и заплахите за региона и страната ни, цялата система за национална сигурност би трябвало да създава и поддържа необходимия нормативен, информационен, човешки и ресурсен капацитет за ранно сигнализиране, реагиране, противодействие и ефективно овладяване на последиците от тях. Тероризмът през последните десетилетия се очертава като основен стратегически риск за региона, страната ни и цялата система за национална сигурност. В тази връзка би следвало да се създава и поддържа необходимия нормативен, информационен, човешки и ресурсен капацитет за ранно сигнализиране, реагиране, противодействие и ефективно овладяване на последиците от него. Необходимо е да се прилага активен подход, изискващ да се работи в превантивен режим, т.е. да не се чака да се реализира риска, а на основата на наблюдение, подготовка, анализ, оценка и прогноза да се реагира изпреварващо. Разбира се, нито една държава не е способна самостоятелно да се справи с тероризма. Той не признава граници, религии и култури. Тероризмът е глобален проблем и борбата с него изисква обединяване на усилията, глобален подход и глобално сътрудничество за неговото противодействие. За да може успешно да посрещне всички предизвикателства, служба „Военна полиция“ би трябвало да съумее да използва основния капитал на службата – нейните служители, които да бъдат подготвени и обучени чрез добро ръководство, визия и воля за промяна и развитие, за да могат чрез изпълнение на задълженията си да отговорят на предизвикателствата в променящата се среда на сигурност. Подготовката, мотивацията на личния състав, лидерството и проактивния подход са в основата на изпълнението

на задачите и дейности на службата, чиято функционална компетентност може да бъде разширена, в зависимост от измененията на средата на сигурност и нивото на амбиция за развитие на службата.

НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ ПО ТЕМАТА

1. Славов, В. „Актуални аспекти на служба „Военна полиция“ в овладяването на мигрантския натиск”, Международна научна конференция - „Асиметрични заплахи, хибридни войни и влиянието им върху средата за сигурност” Сборник научни трудове . Издател Научно-технически съюз по машиностроене „Индустрия-4.0” ISBN 9-7383-09-6 София, 2018 г стр. 415-422 ;

2. Slavov, V. “CURRENT ASPECTS OF THE PARTICIPATION OF THE MILITARY POLICE SERVICE OF THE MINISTRY OF DEFENSE OF THE REPUBLIC OF BULGARIA”, PROCEEDING THE 15 -TH INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE “STRATIGIES XXI”, VOLUME XV, PART 2 TECHNOLOGIES – MILITARY APLICATIONS SIMULATION AND RESOUSRCES, PAGE 254-260, APRIL 11-12, 2019 BUCHAREST, ROMANIA

3. Славов, В. „Подготовка на офицерите от служба „Военна полиция“ за участие в антитерористични операции”. // В сборник доклади от Годишна университетска научна конференция 2020, том 5, 28-29 май 2020 г. Национален военен университет, гр. Велико Търново. Издателски комплекс на НВУ „Васил Левски“ ISBN 1314-1937, стр. 234-245